

✍️ เรียบเรียงโดย นางสาวสุชาดา จันทสิทธิ์กร*, นายแพทย์ชัยพร สุชาติสุนทร** และนางอุบลรัตน์ นฤพนธ์จิรกุล*

*กลุ่มงานเฝ้าระวังสอบสวนทางระบาดวิทยา, **กลุ่มงานวิจัยและพัฒนาโรคระบาดวิทยา สำนักโรคระบาดวิทยา

✉️ meow@health.moph.go.th

ในสัปดาห์ที่ 40 ระหว่างวันที่ 2 – 8 ตุลาคม พ.ศ. 2548 สำนักโรคระบาดวิทยาได้รับรายงาน และตรวจสอบข้อมูลเฝ้าระวังทางระบาดวิทยา พบโรคและเหตุการณ์ที่น่าสนใจ ดังนี้

1. สถานการณ์ในประเทศ

1.1 อาการเป็นพิษสงสัยคัมมน้ำสมุนไพรแดง 2 ราย เสียชีวิต 1 ราย ที่จังหวัดชัยภูมิ

วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ได้รับแจ้งว่า มีผู้ป่วยหลังจากคัมมน้ำสมุนไพรแดง ไปรักษาที่โรงพยาบาลชัยภูมิ 2 ราย เสียชีวิต 1 ราย ทีมเฝ้าระวังสอบสวนโรคเคลื่อนที่เร็วของจังหวัดชัยภูมิ ได้ออกสอบสวนโรคในวันที่ 4 ตุลาคม พ.ศ. 2548 พบว่า ในเช้าวันที่ 29 กันยายน พ.ศ. 2548 ผู้ป่วยรายแรกเป็นเพศชาย อายุ 74 ปี อยู่บ้านเลขที่ 4/3 หมู่ 2 ตำบลบ้านเล่า อำเภอมัญจาคีรี จังหวัดชัยภูมิ สะอึกติดต่อกันจนเหนื่อย จึงได้ไปเก็บต้นคัมมน้ำสมุนไพรแดงที่ริมรั้วบ้าน ไม่ทราบปริมาณคัมมน้ำและคัมมน้ำประมาณ 2 แก้วครึ่ง เนื่องจากเคยได้รับการบอกเล่าว่า คัมมน้ำจะช่วยบรรเทาอาการสะอึกได้ ส่วนที่เหลืออีกประมาณครึ่งแก้ว ได้แบ่งให้ ผู้ป่วยรายที่ 2 ที่เป็นภรรยาของผู้ป่วยรายแรก ซึ่งมีอายุ 71 ปี คัม หลังจากนั้นประมาณ 6 – 7 ชั่วโมง ผู้ป่วยรายแรกมีอาการคลื่นไส้ อาเจียนเป็นเศษอาหารและน้ำหลายครั้ง ไปรักษาที่คลินิกเอกชนและขอให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขมาให้น้ำเกลือที่บ้าน (IV Fluid 500 cc) อาการไม่ดีขึ้น ต่อมาเริ่มมีอาการถ่ายเหลว อ่อนเพลียมากญาติจึงนำส่งโรงพยาบาลชัยภูมิ เวลา 3.00 น. ของวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2548 แกร็บ ผู้ป่วยยังรู้สึกตัวดี ปวดท้องด้านซ้ายและถ่ายเหลวปนมูก หลังจากนั้นเริ่มหายใจเร็ว หอบ ถ่ายกระปริดกระปรอย มีไข้ ชีพจรเต้นเร็ว และหัวใจหยุดเต้น เวลา 11.30 น. ของวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2548 แพทย์ได้ทำการนวดหัวใจเพื่อกู้ชีพ (CPR) นาน 30 นาที และดูแลต่อ จนกระทั่งเวลา 12.30 น. ผู้ป่วยหัวใจหยุดเต้นอีกครั้งญาติปฏิเสธการนวดหัวใจ ส่วนผู้ป่วยรายที่ 2 มีอาการคลื่นไส้ อาเจียนประมาณ 10 ครั้ง และถ่ายเป็นน้ำ 3 ครั้ง ไปรักษาที่โรงพยาบาลชัยภูมิในเวลาใกล้เคียงกับผู้ป่วยรายแรก หลังรับการรักษาอาการทุเลา แพทย์อนุญาตให้กลับบ้านในวันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2548

คัมมน้ำ หรือชื่อตามพื้นบ้านว่า คาวคิง พันมหา หัวขวาน คมขวาน บ้องขวาน มะขากั้ง หรือว่านกำมปู เป็นพืชล้มลุกประเภทพันธุ์ไม้เลื้อยในตระกูล Liliaceae มักขึ้นตามข้างทาง โดยเฉพาะแถบชายทะเลจะพบมากในรูปของวัชพืชเกาะตามต้นไม้อื่น มีลำต้นใต้ดินเป็นท่อน้ำตาลอ่อนและเหนียว สูง 1 – 3 เมตร ใบเป็นใบเดี่ยว ยาว 10 – 20 เซนติเมตร ไม่มีก้านใบ ดอกมี 6 กลีบ บิดเป็นเกลียว สีแดงเข้ม เค้น สะดุดตา โคนกลีบมีสีเหลืองอมเขียว ในต้นหนึ่งๆ จะทยอยออกดอกและบานจนหมดใช้เวลาประมาณ 2 - 3 เดือน (ดังรูป) บางครั้งถูกนำมาปลูกเป็นไม้ประดับในแจกันและเมล็ดมีสารอัลคาลอยหลายชนิด ที่พบมาก ได้แก่ Colchicine (ร้อยละ 0.43 – 0.88) ซึ่งการแพทย์ใช้ในการรักษาโรคมะเร็ง โรคไขข้ออักเสบ โรคเรื้อน หากรับประทานสารนี้เข้าไปมากกว่า 3 มิลลิกรัม จะทำให้หมดสติ การ

หายใจติดขัด และเสียชีวิต นอกจากนี้ ยังมีผู้ใช้ทองคองในการทำยาปราบไรไก่ เหา เชื้อรา ยาปราบแมลงศัตรูพืช และยาถ่ายพยาธิในวัว ควาย

ดอกคองคิง

ระยะต้นอ่อน

1.2 สงสัยโรคพิษสุนัขบ้าและเสียชีวิต 1 ราย ที่จังหวัดกรุงเทพมหานคร

ผู้ป่วยเพศชายอายุ 28 ปี อาชีพรับจ้าง อยู่ไม่เป็นหลักแหล่งที่แน่นอนในกรุงเทพมหานคร บ้านเดิมอยู่บ้านเลขที่ 32 ซอย 11 ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดกำแพงเพชร ผู้ป่วยมักจะกลับไปพักกับแม่ที่บ้าน นานครั้งละ 1 – 2 เดือนเสมอ ในช่วงกลางเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2548 ถูกลูกสุนัขไม่ทราบเจ้าของที่อาศัยอยู่ในเขตลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร กัดที่บริเวณเท้าขวา เป็นแผลเล็กน้อย และไม่ได้ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า วันที่ 3 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ขณะพักอยู่ในจังหวัดกำแพงเพชร เริ่มป่วยด้วยอาการไข้ คอแข็ง ก้มศีรษะไม่ได้ ไปรักษาที่โรงพยาบาลเอกชนเมืองกำแพงเพชร แพทย์วินิจฉัย R/O Tetanus และ R/O Rabies ถูกส่งต่อไปรักษาที่โรงพยาบาลกำแพงเพชรในวันเดียวกัน แรกเริ่ม ผู้ป่วยมีไข้ กลืนน้ำลายลำบาก เพื่อ เสียชีวิตเวลาประมาณ 18.30 น. ของวันที่ 9 ตุลาคม พ.ศ. 2548 ตรวจเพาะเชื้อในเลือดให้ผลลบ แพทย์เก็บตัวอย่างน้ำลาย น้ำไขสันหลัง น้ำปัสสาวะ และปมรากผม ส่งตรวจยืนยันทางห้องปฏิบัติการที่กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ ยังไม่ทราบผล ทางจังหวัดได้พิจารณาให้วัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า แก่ผู้สัมผัสใกล้ชิดและบุคลากรทางการแพทย์ รวม 50 ราย

จากการเฝ้าระวังตั้งแต่ต้นปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน ได้รับรายงานผู้ป่วยโรคพิษสุนัขบ้ารวม 10 ราย จากจังหวัดกาญจนบุรี ราชบุรี จันทบุรี มุกดาหาร สุรินทร์ ระนอง นครศรีธรรมราช พัทลุง สงขลา และกรุงเทพมหานคร แห่งละ 1 ราย ทุกรายถูกลูกสุนัขกัดเป็นแผลเล็กน้อย โดยไม่ได้รับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า ทำให้ต้องเสียชีวิตไปอย่างน่าเสียดาย สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประชาสัมพันธ์และแจ้งเตือนประชาชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญและจำเป็นที่จะต้องไปรับการฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า หากถูกสุนัขหรือสัตว์เลี้ยงอื่น ๆ กัด หรือข่วน แม้จะมีแผลเพียงเล็กน้อยก็ตาม และให้นำสัตว์เลี้ยงหรือสุนัขที่เลี้ยงไว้ไปฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าตามกำหนดทุกครั้ง รวมทั้งประสานให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องออกหน่วยเคลื่อนที่เพื่อฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้าให้แก่สุนัขจรจัดเป็นระยะๆ อย่างสม่ำเสมอ อนึ่ง การสัมผัสสัตว์หรือผู้

ป่วยที่ได้รับการพิสูจน์ หรือสงสัยว่าเป็นโรคพิษสุนัขบ้า โดยผิวหนังไม่มีแผลหรือรอยถลอก มิได้มีข้อแนะนำให้ฉีดวัคซีนเนื่องจากโรคนี้ไม่ติดต่อจากคนสู่คน

2. สถานการณ์ในต่างประเทศ

2.1 สถานการณ์โรคไข้เลือดออกและไข้ Dengue

ประเทศมาเลเซีย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม ถึง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2548 มีรายงานผู้ป่วยสงสัยไข้ Dengue 29,196 ราย เป็นผู้ป่วยไข้เลือดออก (DHF) 1,500 ราย กระจายไปในหลายพื้นที่ มีผู้เสียชีวิตรวม 75 ราย ในระยะเวลา 2 – 3 สัปดาห์ที่ผ่านมา มีรายงานจำนวนผู้ป่วยไข้ Dengue ในหลายรัฐเพิ่มสูงขึ้น 2 – 3 เท่า เมื่อเทียบกับจำนวนผู้ป่วยในช่วงระยะเวลาเดียวกันของปีที่แล้ว เพื่อป้องกันไม่ให้เกิดการระบาดแพร่กระจายไปในวงกว้าง ทางกรมได้ประกาศแจ้งเตือนให้ประชาชนช่วยกันทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบ้าน และหลีกเลี่ยงไม่ให้ถูกยุงกัด

ประเทศสิงคโปร์ ตั้งแต่ต้นปีถึงวันที่ 24 กันยายน 2548 มีรายงานผู้ป่วยไข้ Dengue รวม 10,951 ราย ในจำนวนนี้เสียชีวิต 12 ราย จำนวนผู้ป่วยยังมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นเรื่อยๆ ถึงแม้ทางการได้พยายามรณรงค์ให้มีการค้นหาและทำลายแหล่งเพาะพันธุ์ยุงลายในบริเวณที่อยู่อาศัย

2.2 โรคโปลิโอ ประเทศอินโดนีเซีย

ตั้งแต่ต้นปีจนถึงวันที่ 30 กันยายน พ.ศ. 2548 มีรายงานผู้ป่วยโรคโปลิโอเพิ่มขึ้นเป็น 251 ราย กระจายในหลายพื้นที่ หลังจากที่ไม่เคยมีรายงานผู้ป่วยโรคนี้มาเป็นระยะเวลา เกือบ 10 ปี

2.3 การระบาดของโรคตับอักเสบชนิด A ที่ Nizhniy Novgorod ประเทศรัสเซีย

ระหว่างวันที่ 5 กันยายน ถึง 3 ตุลาคม พ.ศ. 2548 พบผู้ป่วยรวม 1,438 ราย ในจำนวนนี้ เป็นผู้ป่วยเด็กประมาณ 200 ราย เพื่อควบคุมไม่ให้เกิดการระบาดขยายไปให้วงกว้างกว่าเดิม ทางกรมได้ประกาศปิดร้านค้า 600 แห่ง กักบริเวณประชาชนที่เร่ร่อน (Homeless Persons) ฉีดวัคซีนป้องกันโรคไวรัสตับอักเสบชนิด A ให้แก่ประชาชนรวม 64,000 ราย

2.4 การระบาดของโรค Legionellosis ในบ้านพักคนชรา ประเทศแคนาดา

ระหว่างวันที่ 25 กันยายนถึง 6 ตุลาคม พ.ศ. 2548 เกิดการระบาดของโรค Legionellosis ที่บ้านพักคนชราแห่งหนึ่งในเมืองโตรอนโต พบผู้ป่วยรวม 88 ราย โดยจำแนกเป็นคนชราที่อาศัยอยู่ในบ้านพัก 70 ราย เจ้าหน้าที่ 13 ราย และผู้มาเยี่ยมคนชรา (Visitor) อีก 5 ราย เสียชีวิต 16 ราย ทั้งหมดเป็นคนชราที่อ่อนแอและมีโรคประจำตัว ทางกรมเชื่อว่าประชาชนทั่วไปที่ไม่ได้อยู่ในบริเวณบ้านพักแห่งนี้ จะไม่มีโอกาสติดเชื้อ เนื่องจาก เชื้อ Bacteria ชนิดนี้ พบอยู่ในน้ำและไม่ติดต่อทางอากาศ (Airborne Disease)

